

opusdei.org

Molt humans, molt divins (XI): I llavors, el món et parla

La temprança en el desig de conèixer ens permet assolir el cor de la realitat i ser ànimes contemplatives al mig del món.

23/02/2022

Hi ha diverses maneres de veure una mateixa cosa. Davant un gran banquet, elaborat amb tota mena d'aliments, colors, decoracions i textures, la mirada sorpresa d'un fotògraf no té res a veure amb la

mirada ansiosa d'un golafre. O, per pensar en situacions més ordinàries, la nostra mirada en revisar *per sobre* els titulars d'un diari sol ser diferent d'aquella amb què contemplem una posta de sol. Les diferències entre aquestes maneres de mirar no es deuen només a les circumstàncies del moment o a les coses que tenim davant dels ulls. El que les distingeix, en realitat, és quelcom més profund, quelcom que té a veure amb la manera en què ens relacionem amb el món.

Tota la predicació de sant Josepmaria ens anima a ser «ànimes contemplatives, ficades en els afanys de la terra».^[1] Per a això cal aprendre a mirar la realitat d'una manera nova: una mirada que no percebi només un aspecte —el *fragment útil*— del que tenim davant; una mirada que no busqui simplement apropiarse i posseir el que es mira. La mirada contemplativa, en efecte, no és

egoista ni possessiva: és transparent, serena, receptiva, generosa. I per a qui vol viure amb Déu, l'aprenentatge en aquesta manera de mirar no és optatiu. Només convertint la nostra mirada podrem descobrir la brillantor divina en tot el que ens envolta, i entreveurem la veritat profunda de les coses i dels esdeveniments, «ja que en ell vivim, ens movem i som» (*Act 17, 28*).

És interessant que, en apuntar possibles temes per tractar en la formació de gent jove, el fundador de l'Opus Dei escrivís: «Mortificació exterior —la vista, principalment—; mortificació interior —en especial, la curiositat».^[2] Aquests dos aspectes, íntimament connectats a la vida contemplativa, són part de la virtut de la templança referent al desig de conèixer, que és un dels ancorats més fortament en la nostra naturalesa. Tot i que potser en el llenguatge comú la paraula

«temprança» porti a la nostra ment la idea de límit, aquesta és una concepció força incompleta. La paraula llatina *temperare*, que és d'on prové el terme que utilitzem, vol dir «barrejar les coses en la seva dosi justa». Així, la persona temperada en el seu desig de conèixer és algú que no es queda absorbit per les coses immediates, sinó que aconsegueix anar sempre més enllà. Desenvolupa una actitud oberta, atenta i silenciosa, que el predisposa a assolir el cor de les coses. Llavors, el món li parla.

La mirada *curiosa*

Hi ha una manera de mirar que, sense estar encara modelada per la temprança, es comporta de manera similar a la d'una papallona que salta de flor en flor. És l'actitud de qui s'atura en alguna cosa el temps mínim indispensable per sadollar la seva curiositat i recollir el que li ve

de gust. Aquesta mirada no es proposa amarar-se de la realitat ni captar-la en tota la seva profunditat, sinó més aviat buscar el plaer que proporciona la percepció sensible o un gust fugaç causat pel consum de nova informació sobre el món. És el que sant Joan denomina «l'afany de posseir» (1 Jn 2, 16) i sant Tomàs d'Aquino, diversos segles després, anomenarà *curiositas*.^[3] Per a aquest últim, el pol oposat de la *curiositas* seria la *studiositas*, que consisteix a trobar aquesta dosi justa —ja que parteix, precisament, de la tempraça— en el nostre anhel per conèixer. La *studiositas* no busca simplement establir un límit, sinó que té com a objectiu remoure els obstacles que ens impedeixen conèixer de manera profunda, i no escatima en l'esforç i el cansament que suposa tot procés d'aprenentatge.

Cedir davant de la *curiositas* pot semblar una actitud sense més transcendència, que incidiria només en la perifèria de la nostra existència. Quin mal em pot fer el simple fet d'anar pel món amb els ulls ben oberts, esprenent tot el que se m'ofereix? Tanmateix, escoltem aquestes paraules de Jesús: «El llum del cos és l'ull. Per tant, si el teu ull és bo, tot el teu cos quedarà il·luminat» (Mt 6, 22). Si l'ull il·lumina tot el cos, la nostra mirada repercuteix en el nostre cor. El que passa és que la *curiositas*, gairebé sense que ens n'adonem, va arrelant cada vegada més profundament en el nostre ésser. De vegades percebem fàcilment aquesta dispersió en el món de les xarxes socials o a Internet: ens descobrim anant de pàgina en pàgina, sense saber ni tan sols què estem buscant. I darrere d'aquesta mirada acostumada a divagar, potser apareixerà una inquietud errant de l'esperit, que es

manifesta en torrents de xerrameca irreflexiva, en atabalament o en desassossec interior.

En aquest sentit, la mirada que va de flor en flor «pot ser el símptoma d'un autèntic desarrelament; pot significar que la persona ha perdut la capacitat d'habitar en si mateixa».^[4]—

Més o menys conscients del nostre buit interior, busquem fugir cap enfora, cap al món de la distracció, i paradoxalment abandonem l'únic lloc on trobarem aquell que pot sadollar la nostra set. Sant Agustí va expressar així aquesta experiència: «Ja veus que tu eres dins meu i jo a fora. I per fora et buscava. Em llançava sobre aquestes coses boniques que tu vas crear. Tu eres amb mi però jo no era amb tu. Em retenien lluny de tu aquelles coses que, si no fossin en tu, no serien».^[5]—

Tot això explica per què, per arribar amb la nostra mirada al cor de la

realitat, cal desenvolupar, alhora que obrim la porta del nostre món interior, un procés serè de discerniment: aturar-se, pensar, no caure en la pressa. Per exemple, abans de prémer *play* a qualsevol vídeo o sèrie atractiva, és bo pensar si veritablement això és el que volem fer en aquell moment. Qui sap prescindir del que fa mal a la seva ànima, o del que simplement li impedeix créixer, «s'adona que el sacrifici només és aparent, ja que vivint així (...) s'allibera de moltes esclavituds i aconsegueix, en la intimitat del seu cor, assaborir tot l'amor de Déu».^[6]

«Distreure't. —Necessites distreure't!..., obrint força els ulls perquè hi entrin bé les imatges de les coses», escriu sant Josepmaria, provocant el lector. I ràpidament replica: «Tanca'ls del tot!: comença a tenir vida interior, i veuràs, amb colors i relleus insospitats, les

meravelles d'un món millor, d'un món nou: i tindràs tracte amb Déu».^[7]
Naturalment, el fundador de l'Opus Dei no pretén que no mirem ni ens amarem d'una realitat que ell mateix ens indica com a lloc de trobada amb Déu. Més aviat ens diu que aquesta mirada exterior en realitat està lligada al nostre món interior i que, alhora, contribueix a donar-li forma, per a bé o per a mal.

La mirada *interessada*

Una mirada que no està modelada per la templança també pot, inadvertidament, impregnar-se d'un interès egoista, possessiu, semblant al d'un animal que busca la seva presa. «Recorda que mirar amb avidesa és una cosa dolenta» (Si 31, 13), adverteix la Sagrada Escriptura. A l'igual que la mirada que divaga de flor en flor, aquesta mirada *depredadora* no sol manifestar un fenomen superficial: sovint revela

una manera de relacionar-se amb el món que es troba en el més profund de la persona. Es tracta de l'actitud de qui ho veu tot a través del prisma del seu interès i, en conseqüència, valora el món en relació amb el benefici immediat que li reporta. És com si el cor s'hagués quedat fix, observant-ho tot des d'un únic angle; com si tots els altres punts de vista s'haguessin tornat opacs.

La destemprança és destructora, perquè fa l'home parcial i insensible per percebre assossegadament la realitat i les persones, amb tots els seus matisos. Això, al seu torn, repercuteix en les seves decisions, ja que no tenir un coneixement autèntic de l'entorn és un obstacle per encertar-la. El golafre, per exemple, es troba atrapat en la cerca de plaers del paladar; davant del banquet és incapaç de percebre tota la creativitat i la bellesa que se li ofereix. Triarà el que sigui més gran,

o el que li proporcionï experiències més fortes, però no serà capaç de gaudir-ne de veritat, ni de mantenir una conversa enriquidora amb els altres.

Aquesta mirada interessada també influeix en les relacions amb els altres. Qui no ha aconseguit una mirada lliure, tendeix a veure les persones des del punt de vista del benefici que li reporten, del favor que els pot demanar. La seva primera reacció no és mirar l'altre als ulls i preguntar-se com està, què necessita, què pot fer per ell; ni tampoc percebre la singularitat o l'encant de la seva personalitat.

Aquesta ceguesa de l'esperit, aquesta incapacitat per veure l'empremta divina en les persones que ens envolten, no prové d'una confusió causada pel que és sensible, sinó d'una mirada deformada, adormida per la destemprança. «Els nostres cors es poden aferrar a tresors

veritables o falsos, en els quals poden trobar un repòs autèntic o adormir-se, i fer-se mandrosos i insensibles,» deia el Papa Francesc en el seu missatge per a una Jornada Mundial de la Joventut. «Quanta energia hi ha en la capacitat d'estimar i de ser estimat! No permeteu que aquest valor tan preciós sigui falsejat, destruït o malmès. Això passa quan les nostres relacions estan marcades per la instrumentalització del proïsme per als nostres fins egoïstes».^[8]

Alguns fruits de la temprança

Qui adquireix una mirada temperada veu el món amb ulls nous, descobreix meravelles inesperades. La moderació allibera, purifica el cor, facilita una relació serena amb les persones i amb les coses: fa créixer en nosaltres una actitud d'interès sincer, que no es deixa portar per les aparences, que no s'afanya a fer

judicis superficials. El primer efecte de la temprança, doncs, és la «tranquil·litat d'esperit», que brolla de l'ordre a l'interior de l'home.^[9] La mirada despresa i neta es fixa en els tresors veritables, en els quals pot trobar un repòs autèntic. Una manera de créixer en aquesta sensibilitat és decidir-se a mirar a través de persones que perceben matisos rics i diversos en la realitat, com els passa als artistes, als poetes. Qui no recorda alguna conversa amb una persona que, amb la seva opinió reflexionada sobre una obra d'art, ens va descobrir noves tonalitats del món?

Un altre fruit de la temprança és la capacitat de concentrar forces en els projectes que ens hem traçat. No mirar innecessàriament el mòbil o no perdre's a Internet durant el treball o l'estudi poden semblar coses de poc valor, que no incideixen en la trama de la nostra vida, però, en

realitat, aquest tipus de petites renúncies poden ser decisives per centrar-nos i fer, amb totes les potències, el que volem. Dir «no» al que dispersa la ment en mil coses és, alhora, un «sí» al que importa de veritat. Aquest esforç, a més, desenvolupa la interioritat i, amb el temps, contribueix a desemmascarar les coses superficials com una pèrdua de temps i de llibertat. «La vida recobra aleshores els matisos que la destemprança esfumina; estem en condicions de preocupar-nos dels altres, de compartir amb tothom el que és nostre, de dedicar-nos a les tasques grans».^[10]

La mirada despresa, serena i transparent ens capacita més que cap altra cosa per descobrir la veritable bellesa de tot el que existeix. Viure la temprança és poder gaudir més —no menys—, tant de les coses espirituals com de les coses sensibles. Una relació lliure amb el

món, lliure de la cerca ansiosa de plaer o d'autoafirmació, ens porta a percebre la veritat de les coses i de les persones; també ens permet descobrir la bellesa en les coses més delicades i discretes. «S'ha dit, no sense raó, que només qui té un cor net és capaç de riure de veritat. No menys cert és que només percep la bellesa del món qui el contempla amb una mirada neta».^[11] L'home temperat arriba a l'aspecte més profund, cap a la veritat de les coses: el món li parla de Déu. Per això, qui es llanci a aquesta aventura es reconeixerà, amb el temps, en aquella exclamació de sant Josepmaria: «Déu meu! trobo gràcia i bellesa en tot el que veig».^[12]

Maria Schoerghuber

[1] — Sant Josepmaria, Instrucció para la Obra de San Miguel, 8.XII.1941, núm. 70.

[2] — Sant Josepmaria, Instrucció para la Obra de San Rafael, 9.I.1935, núm. 135

[3] — Sant Tomàs d'Aquino, *Suma Teològica*, II-II, q. 167 a.1 ad 2; a. 2 ad 1.

[4] Cf. J. Pieper, *Las virtudes fundamentales*, Rialp, Madrid 2007, p. 291.

[5] — Sant Agustí, *Confessions*, X, 27, 38.

[6] — Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 84

[7] — Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 283

[8] — Francesc, Missatge, 31.I.2015.

[9] Cf. J. Pieper, *Las virtudes fundamentales*, p. 224, en al·lusió a sant Tomàs.

^[10] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*,
núm. 84

^[11] J. Pieper, *Las virtudes
fundamentales*, p. 249.

^[12] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 415.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/molt-
humans-molt-divins-xi-i-llavors-el-mon-
et-parla/](https://dev.opusdei.org/ca/article/molt-humans-molt-divins-xi-i-llavors-el-mon-et-parla/) (05/08/2025)